

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 3. Continuatur Solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

quenter quodd nec illa accidentia concurrere in virtute alius substantiæ possint, id etiam non convincit. Quia licet illa accidentia non concurrant in virtute à se distincta, quam mendicent accidentia à substantiis aliquibus, univocè se habentibus, ad nata ex putri, sed concurrunt in virtute substantiæ, hoc est, prout à natura proviſæ, seu potius Deo auctore naturæ, in bonum producendarum illarum substantiarum.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur Solutio.

OBJICI POTEST QUARTO. Admittimus in productione ignis duas causas; principalem, hoc est substantiam ignis generantis, & instrumentalem, hoc est accidentia, quo posito sic instituitur argumentum. Agentibus accidentibus, vel agit substantia tanquam causa principalis, vel non agit: Si non agit, Ergò totalis causa generationis alius ignis, erit solum accidens, Ergò ulterius causa illa principalis, non est causa, cum nulla illi tribuatur actio: si autem agit, ergo in absentia causæ principalis, cum desit ejus influxus, æquè ad DEUM recurri debet, quod ut evitaretur, vis accidentibus à nobis attributa est, producendi substantias. Rursus si causa principalis etiam pro sua parte agit, agit in illo genere cauſandi principaliter, vel immediatè, vel mediatè: si immediatè, ergo immerito negamus substantias immediatè agere; si mediate, deberet agere mediantibus accidentibus, agere autem mediantibus accidentibus in genere cauſandi principaliter non potest, quia aliàs illis non tantùm ratio agendi instrumentalis, sed etiam principalis tribueretur, quod absurdum est.

RESPONDETUR PRIMÒ, invertendo hoc argumentum de quocunque agente principali, comparatè ad suum instrumentum, sic v. g. quando Deus media gratia tanquàm instrumento justificat hominem, vel agit in illa justificatione præter id, quod est uti illa gratia tanquam instrumento, vel non agit: si non agit, Ergò non est causa principalis nostræ justificationis: contra Trident. si autem agit, vel hoc facit immediatè, vel mediatè: si immediatè, ergò immeritò dicimus mediante nonnisi gratia justificari nos, si autem agit tunc DEUS mediatè, Ergò mediante gratia, exinde autem sequitur gratiam non fore instrumentum justificationis, sed causam principalem. Idem proponi potest de fabro, ferrà, tanquam instrumento utente.

RESPONDETUR, deinde Causam principalem agere tunc modo sibi proportionato agendi, causæq; principali debito, qui est, uti instrumento ut agat, & hic est ipsius influxus, sicut actio fabri in rasuras, est usus ferræ à fabro, licet cum disparitate, quia ferra est instrumentum conjunctum, adeoq; non movet nisi motum: jam autem accidentia sunt instrumentum separatum,

quod movere potest non motum immediatè à principali. Cujus ulterior ratio est, quia ferra est instrumentum ab extrinseco, calor autem est instrumentum ab intrinseco & ex natura sua. In hoc fallitur imaginatio argumenti, quia putat debere esse condistinctam semper actionem principalis & instrumenti, quod non requiritur, nam si potest esse eadem actio Creaturæ & Dei, cur non & eadem instrumenti cum principali, si sit instrumentum non conjunctum. Quare autem in instrumento conjuncto, requiratur alia actio principalis, ratio est, quia de ratione conjuncti instrumenti est, ut nonnisi motum moveat, jam autem non motum moveret, si nulla interveniret actio principalis, quia autem accidentia, sunt instrumentum separatum, possunt non mota movere, adeoq; non requirere causalitatem principalis, condistinctam à causalitate instrumentalis, præcipue autem, quia actio instrumenti separati, imputatur nonnisi principali, imputatione non solum morali, sed fundatà, in providentia facta substantiis, à natura, conferente illis instrumenta in bonum productionis, aliarum substantiarum. Hinc in generatione ex putri, nullus suppletur defectus causæ principalis, quia illic nulla intervenit causa principalis univoca, & posito, quod sit aliqua, ex eo suppleri diceretur, quia suppleretur ille usus instrumenti, qui debetur causæ principali, hic suppleri non indiget, quia cum illa accidentia sint instrumentum separatum, poterunt agere non mota immediatè à substantia, idq; ideo, quia sunt instrumenta non conjuncta, quibus est à natura tributa vis, ut etiam in absentia substantiæ, in similitudinem substantiæ operentur: Non ergo in absentia substantiæ à Deo suppletur ullus defectus. Et etiam si causa principalis mediantibus accidentibus exerceat suam causalitatem, non sequetur sola accidentia esse causam, quia duarum causarum, ut dixi, potest esse causalitas eadem, quod magis procedit de causa principali, comparata ad instrumentalem, cum agere per instrumentum immediatè, sit agere in aliquo sui, nec unquam derivabitur in causam instrumentalem ratio causæ principalis, quia non provideatur causa principalis in bonum instrumenti, ut agat ubi non est instrumentum, sed è converso.

INSTAT PRIMÒ Maftrius. Perfectior est influxus causæ principalis, quam instrumentalis, sicut causa principalis, est perfectior instrumentali. Ergo idem simpliciter influxus, erit perfectior & imperfectior.

RESPONDETUR, totam majoritatem, perfectionis influxus causæ principalis, in hoc stare, quia hoc ipsum, quod possit in substantiam influere, accidens habet sibi communicatum à substantia, cujus nomine agit; sed hoc potest stare cum hoc, ut eadem sit actio causæ principalis & instrumentariæ separatim agente, & sicut perfectior est influxus Dei in operationem creaturæ,

turæ, quàm ipsius creaturæ, hoc tamen non obstante, eadem actione agunt Deus & creatura, ita & in presenti.

INSTAT SECUNDÒ. Potest agere calor destructo igne, Ergò ille influxus non erit causæ principalis, sed nonnisi instrumentalis.

RESPONDETUR, illum influxum fore causæ principalis, non moventis quidem se motu suæ entitatis, moventis tamen se in aliquo sui, hoc est instrumento.

INSTAT TERTIÒ. Unicuique quod se habet, ut Quod agens, respondet, ut Quo agens. Ergò si ignis solum agit per calorem, ut per virtutem propriam, & hæc virtus est solum instrumentalis, hinc principalis causa in tantum aget, in quantum est causa causæ, quatenus scilicet producit accidens, quod postea producit substantiam.

RESPONDETUR. Concurrens Deus cum creatura, est agens, ut Quod, nunquidne actio illius est distincta ab actione creaturæ realiter? agit ergò & hic causa principalis, non actione distincta realiter, ab actione causæ instrumentalis, sed illa ipsa à se pendente, agitque ut causæ causa, non quomodocunque, sicut pater est causa filii, qui postea evadit pater, sed ut causa causæ, quæ cum sit ignobilior effectui, ordinatur à natura, ut suppleat absentiam causæ principalis, ejusque nomine agat.

INSTAT QUARTÒ. Illud est principium agendi actualiter, in quo passum formaliter assimilatur agenti, si est productio univoca, sed passum assimilatur in forma substantiali, non accidentali. Ergò.

RESPONDETUR, illud est principium agendi actualiter, per modum causæ principalis, in quo passum assimilatur, licet principio agendi instrumentaliter non debeat assimilari passum, sed suo principali. Accidens insuper, est causa æquivoca substantiæ.

INSTAT QUINTÒ. Exinde sequi, quod non daretur aliquod accidens naturale, quod dicatur instrumentum conjunctum in causalitate, sed quodlibet esset instrumentum separatum.

RESPONDETUR. Datis separatis virtutibus instrumentalibus, dantur adhuc virtutes conjunctæ, qualis virtus est species objecti transmissa per medium, quæ nonnisi conjuncta agit, lux item nonnisi conjuncta illuminat.

Quando autem videtur contentari Mastrius, si ponatur accidentis in substantiam concursus partialis, id ei concedi posset, modo non exigit concursus distinctum ab actione causæ instrumentalis, sicut non est distinctus concursus DEI & creaturæ, licet hæc non in omnibus sint paria.

OBJICIT QUINTÒ Pontius. Implicat quod ab imperfectiori possit immediatè produci perfectius, tanquam à causa totali.

RESPOND. Negando causam instrumentalem esse causam totalem, hoc ipso enim, quia instrumentalis causa est, supponit aliam, hoc est causam principalem. Jam autem accidentia, sunt causa instrumentalis.

Universaliter nonnisi eorum effectuum, causa debet esse æquè perfecta, quando effectus assimilatur causæ, & ratio est, quia si causa, quæ sibi assimilatur effectum, non esset æquè perfecta, & assimilaret sibi effectum, & non assimilaret: assimilaret ut supponitur, non assimilaret autem, quia hæc similitudo fundatur in unitate convenientiæ substantiarum. Quod si causa non esset æquè perfecta, quomodo haberet unitatem convenientiæ substantialis cum effectui?

Sed quid si effectus dissimilatur causæ, arguendumne quod causa sit æquè perfecta, vel perfectior effectui. Hæc dissimilitudo potest esse, vel per excessum, vel per defectum; nam æqualitas dissimilitudinem in eo genere, in quo est æqualitas, non fundat: dissimilitudo effectus per excessum est, cum accidens producit substantiam: dissimilitudo effectus per defectum est cum v.g. Deus producit hominem, ignis calorem: quando est dissimilitudo effectus per defectum, præsupponitur semper perfectio major in causa, hocq; probat inductio, v.g. in Deo producente hominem, igne calorem, sole lucem &c. & ratio est, quia si non esset causa perfectior præ defectu dissimilato per defectum, & esset dissimilatus effectus per defectum, ut supponitur, & non esset dissimilatus per defectum, quia defectus est, per ordinem ad excessum. Ergò si excessus non est in causa, quomodo illi per defectum dissimilatur effectus, si autem sit dissimilitudo per excessum, tunc causa debet esse ignobilior, quod ipsum etiam ostendit inductio: nam ignobilior est entitas naturalis intellectus, præ supernaturali dignitate in visione inclusa, ignobilior species est materialis, præ specie impressa spiritali, quam etiam suo modo causat, & sic de reliquis: & ratio est, quia excessus effectus præ causa, salvari non posset, sine defectibilitate causæ, nihil enim esset quod excederetur.

INSTABIS PRIMÒ. Ex eodem, quia accidentia illa censerentur, ideò agere in virtute substantiæ, quia sunt virtus substantiæ, hoc autem non salvat, ut dicantur agere in virtute substantiæ: Tum quia est impropria locutio agere in virtute substantiæ, quod est virtus substantiæ: Tum quia, ex hoc, quod accidens sit virtus substantiæ, non sequitur, quod sit æquè perfecta, aut perfectior præ substantia producenda.

RESPOND. Negando minorem: parum etiam refert de proprietate locutionis, modò de re constet, quanquam est propria locutio agere in virtute intransitiva substantiæ, & esse virtutem substantiæ: sicut idem est in virtute artis hoc agitur, & virtus hoc est artis, non debet

bet etiam esse instrumentalis causa, æquè perfectæ ac effectus producendus.

INSTABIS SECUNDÒ. Accidens ex natura sua habet esse virtutem substantiæ. Ergò ex natura & virtute sua habebit producere substantiam.

RESPOND. In hoc sensu accidens ex natura sua & virtute habet, ut producat substantiam, hoc est, non per superadditam aliquam virtutem, sed non in hõc sensu, quod tanquam aliquid primò, & per se intendibile habeat collocatam illam virtutem. Sic malleus ex natura sua habet, quod non sit principalis causa, non tamen agit propriâ virtute.

INSTAT TERTIÒ. Ex eo, quia calor est virtus substantiæ, vel habet aliquam perfectionem, quam non haberet, si non esset virtus substantiæ, vel non habet: Si non habet, ergò per hoc quòd sit virtus substantiæ, non potest producere magis quàm si non esset; si habet, ergò ultra entitatem caloris, recipit aliquid aliud.

RESPOND. Habere calorem aliquam perfectionem, sed sibi identificatam realiter, poterat enim dari calor, qui nihil agere possit in absentia ignis, & ex altera parte, quia hoc calor non facit tanquam causa principalis, dicimus hoc illum facere, non propriâ virtute.

OBJICIT SEXTÒ idem. Ex nostra sententia sequitur, quòd substantia non sit causa principalis alius substantiæ, non enim potest dici causa principalis à qua effectus immediatè non emanat nec sufficit quòd immediatè influat in accidentia, quæ postea influunt in substantiam, aliàs avus esset causa principalis nepotis, quia immediatè producit patrem ejus, qui postea generat.

RESPOND. Sufficere, ut immediatè in aliquo sui, causa influat in effectum, aliquid autem causæ principalis, sunt instrumenta nec verò propterea immediatè per nos causa influit, quia producit accidentia, sæpè enim illa non producit, ut v. g. si ignis ex attritu lignorum generetur, calorem illum non producit ignis, sed ideò immediatè influit, quia instrumenta sunt aliquid ipsius causæ principalis, hoc est, sunt à natura instituta, ad vices supplendas illius.

Nec inde sequetur, avum esse causam principalem nepotis, quia Pater, qui generat nepotem avi, non est instrumentum à natura provissum avo, sed est primò, & per se intentus, respectu effectus primò, & per se intenti, & sicut calor producendo alium calorem, non est causa instrumentalis ignis, ita nec pater est causa instrumentalis sui filii.

Neque ulterius inde sequetur, causam principalem, esse causam per accidens, hoc est, non primò & per se intentam, aut non operari per virtutem sibi à natura appropriatam, sed in hoc sensu est causa per accidens, quòd scilicet non nisi mediante accidente, tanquam instrumento sibi proprio, efficiat substantiam sibi similem,

Deinde rasuram ferri immediatè non facit faber, sed serra, & tamen indubiè, faber, est causa principalis. Ergò idem in præsentī salvari poterit, operante principali, immediatè, per suam virtutem, quæ immediatio, est debita operanti principali, per sua instrumenta.

INSTABIS PRIMÒ. Si Deus produceret solum calorem, & non concurreret ad calefactionem, esset causa nonnisi per accidens illius calefactionis. Ergò & agens principale, nonnisi per accidens erit causa, si immediatè nihil agit.

RESPONDEO: Disparitatem esse, quia ille calor à Deo productus, non esset instrumentum à natura Deo provissum, sicut calor, est instrumentum provissum à natura igni, idque ob deficiabilitatem ipsius ignis, qui non potest semper esse vicinus passo, in quo perficitur effectio substantiæ ignis, immò nec se, primo insinuare, nisi mediò calore, consequenter ille calor, non censetur agere virtute & nomine DEI; calor autem à Natura est provissus tanquam instrumentum, agitque nomine illius.

INSTAT SECUNDÒ Idem. Ex nullo capite accidentia illa, si causant immediatè substantiam, excludi possunt à ratione causæ principalis, non enim ex eo, quia accipiunt entitatem à substantia, & insuper immediatè agunt, non accipientes aliquam virtutem à substantia ad agendum.

RESPOND. Argumentum probare, quod gratia non sit instrumentum DEI ad nos iustificandos, cum immediatè agat, & non accipit ullam virtutem à Deo ad iustificandum, à se distinctam. Quare autem accidentia non sunt causa principalis, ex definitione petendum est, quia scilicet non primo per se intenduntur; & licet non accipiant à substantia virtutem distinctam à se, ad agendum substantiam, accipiunt tamen virtutem indistinctam, & sibi identificatam, eò quod sint entitative virtus substantiæ; & si accipere à substantia aliquid distinctum, ad operandum substantiam, faceret non esse accidentia virtutem principalem, multo magis si sint accidentia, entitative virtus substantiæ, non erunt etiam causa principalis.

INSTAB. TERTIÒ. Calor ut quatuor non potest producere calorem ut quinque. Ergò neque producere potest substantiam.

RESPOND. Disparitatem esse, quia calor ut 4. respectu alius caloris, non est causa instrumentalis, hinc excedentem se effectum non potest operari, jam autem respectu substantiæ, accidens, est nonnisi causa instrumentalis, consequenter nomine substantiæ operando, plus poterit. Sed hinc

OBJICITUR SEPTIMO. Causa principalis debet esse ad minimum, ita perfectæ, ac effectus producendus. Ergo & causa instrumentalis, & si prior illa non potest producere effectum se nobiliorem, nec posterior poterit.

RESPOND.

DIFFICULTAS III.

*De causa efficiente accidentium.***ASSERO PRIMÒ.** *Substantias immediatè emanare ex se aliqua accidentia.***RATIO.** Quia aqua calefacta reducit se ad pristinum accidentale debitum sibi frigus, cujus frigiditatis, nullum aliud præter substantiam aquæ, potest assignari principium.**DICES PRIMÒ.** Posse hoc referri in ipsum agens productivum aquæ, quia qui dat esse, dat consequentia ad esse.**RESPONDETUR.** ea, quæ consequuntur, idque immediatè primum productionem rei, posse ipsi producenti tribui, non tamen ea, quæ benè post contingunt, quia illa eveniunt, quamvis jam non sit in rerum natura illud productivum, sed ad illud proloquium salvandum, sufficit, quòd illa consequentia esse, imputentur ipsi producenti, utpotè fundata in ipso esse, quòd tribuitur producenti jam autem causa causæ, est causa causati.**DICES SECUNDÒ.** Quamvis aquæ sit passio, frigus, tamen illius emanatio, potest non tribui aquæ; quòd ipsum probatur, quia ad gratiam sanctificantem habent se reliquæ virtutes & habitus, sicut passionēs, & tamen immediatè à DEO producuntur.**RESPOND.** Cum sine gratia maneant habitus fidei & spei, supponendum est prævisam esse talè gratiam, quæ non sit horum habituum emanativa de se, quia aliàs nonnisi miraculosè conservari deberent illi habitus in peccatore, utpotè consistentes, sine sui causa, nempe gratia emanante. Unde DEUS defectum causæ in illorum conservatione supplere deberet, consequenter miraculum tunc fieret; ne itaq; multiplicarentur miracula, debuit dari hæc species gratiæ, quæ nec emanaret, nec conservaret illos habitus, arbitrariumq; diceret aliquis, tribuere gratiæ vim emanandi, non tamen conservandi illos habitus, sicut ignis calorem producit, non conservat, nam datur quidem exemplum in natura, ut effectivè producta ab aliis, ab alio conserventur, sicut calor in extraneo subjecto productus, ab igne, sed non datur exemplum, ut emanativè producta, ab alio principio conserventur, aliàs deprimeretur etiam miraculum Eucharisticum, dicendo illa accidentia, non habuisse dependentiam in conservari à pane. Cæteros autem habitus, intimiùs connexos gratiæ, & qui nunquam sine illa reperiuntur, nego emanativè, non produci à gratia. Alia etiam hæc disparitas assignari posset, quòd nullum sit absurdum in effectatione supernaturalium recurrere ad Deum, est autem absurdum in effectatione naturalium, recurrere ad eundem, si causa alia ostendi possit. De Antecedenti vide de Fide D. 5. Q. 1. D. 3. P. 3.**ASSERO SECUNDÒ.** *Quando in extraneo subjecto producuntur accidentia, respectu illorum causa***RESPOND.** Disparitatem esse, quia causa principalis vel assimilatur sibi effectum vel dissimulat, per defectum, in ipso effectum reperibilem, quòd priùs, æqualitatem, posteriùs, excessum perfectionis in causa deposcit; jam autem causa instrumentalis non est nata per se, vel effectum sibi æqualem producere, vel perfectiorem, in quantum agit tanquam instrumentum.**INSTABIS PRIMÒ.** Saltem accidentia respectu genitorum ex putri, si cæteroqui respectu illorum sunt causa immediata, etiam erunt causa principalis respectu eorum.**RESPONSUM** suprà, quòd non. Hoc tantum addo, DEUM cognoscere naturam ranæ, & omnia illarum individua possibilia, agnoscit etiam, naturam ranæ non deposcere, ut sese natura illius multiplicet, multiplicatione perfectis animalibus debitæ, ne tamen hæc natura pereat, dat illi virtutes accidentales, ad beneficium multiplicationis. Unde per ordinem ad nostros conceptus principalis causa productionis ranarum est natura illarum, cognita à DEO potens multiplicari mediis illis virtutibus accidentalibus, in re autem non datur causa illarum principalis univoca, sed, ut dixi suprà, principalis æquivoca.**INSTABIS SECUNDÒ.** Saltem ex dictis sequitur, in ratione agendi, esse quid nobilius accidentia illa, præ substantia agente principaliter: nam agens principale, non potest suprà vires suas agere, nec producere perfectiorem se effectum, potest accidens.**RESPONDETUR.** Negando Sequel. Nam etiam rigorosè loquendo, accidens tunc non agit supra vires suas, cum vires illius sint in bonum principalis, producere perfectiorem effectum se simpliciter & entitativè accepto, sed non se nato perfectiori, assimilare effectum. Sed quidquid sit de hoc, aliter eidem argumento satisficit: nam hic titulus; quia natura in agendo subordinavit accidentia principali, cum nonnisi ad illius exigentiam, & illius exigentiæ perfectionem tribuatur hæc illis vis, idèò semper retinent titulum nobiliorem causæ principalis, cum hanc ipsam vim, debeant principali, instrumenta.**ADDO** autem, accidentia non ipsius agentis, sed passi esse productiva substantiæ. Ratio: quia sæpè agens, non est, nec accidentia agentis, & tamen sit generatio; quamvis autem non sint in ipso agente, dicuntur virtus agentis, quia sunt instrumentum non conjunctum illius, per hoc tamen non nego, quòd accidentia agentis, cum agens agit immediatè, producant accidentia in passio, & accidentia habent munus & disponere materiam & esse virtus agentis, nec inde sequetur, quòd agant virtute passi, virtute enim ejus agunt, cui sunt tanquam virtus à natura provisa, provisa autem sunt, agentis.